

Bruselj, 13. junij 2022
(OR. fr, en)

9749/22

ECOFIN 543
UEM 147
SOC 338
EMPL 220
COMPET 441
ENV 538
EDUC 211
RECH 334
ENER 249
JAI 803
GENDER 83
ANTIDISCRIM 63
JEUN 94
SAN 338

DOPIS

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Št. dok. Kom.:	9406/22 - COM(2022) 615 final
Zadeva:	Priporočilo za PRIPOROČILO SVETA v zvezi z nacionalnim reformnim programom Irske za leto 2022 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Irske za leto 2022

V prilogi vam pošiljamo navedeni osnutek priporočila Sveta, ki so ga pregledali in potrdili različni odbori Sveta, temelji pa na predlogu Komisije COM(2022) 615 final.

PRIPOROČILO SVETA

v zvezi z nacionalnim reformnim programom Irske za leto 2022 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Irske za leto 2022

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 121(2) in člena 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 z dne 7. julija 1997 o okrepitvi nadzora nad proračunskim stanjem ter o nadzoru in usklajevanju gospodarskih politik¹ ter zlasti člena 5(2) Uredbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij² in zlasti člena 6(1) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

¹ UL L 209, 2.8.1997, str. 1.

² UL L 306, 23.11.2011, str. 25.

- (1) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta³, s katero je bil vzpostavljen mehanizem za okrevanje in odpornost, je začela veljati 19. februarja 2021. Mehanizem za okrevanje in odpornost zagotavlja finančno podporo za izvajanje reform in naložb s pomočjo fiskalne spodbude, ki jo financira Unija. Prispeva h gospodarskemu okrevanju ter izvajanju trajnostnih reform in naložb, ki spodbujajo rast, zlasti za spodbujanje zelenega in digitalnega prehoda, hkrati pa krepi odpornost in potencialno rast gospodarstev držav članic. Poleg tega pomaga krepiti vzdržne javne finance ter srednje- in dolgoročno prispeva k spodbujanju rasti in ustvarjanju delovnih mest. V skladu s členom 11(2) Uredbe (EU) 2021/241 bo najvišji finančni prispevek na državo članico v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost junija 2022 posodobljen.

³ Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17).

- (2) Komisija je 24. novembra 2021 sprejela letni pregled trajnostne rasti, ki zaznamuje začetek evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik za leto 2022. Ustrezno je upoštevala Socialno zavezo iz Porta, podpisano 7. maja 2021, da se nadalje izvaja evropski steber socialnih pravic, ki so ga 17. novembra 2017 razglasili Evropski parlament, Svet in Komisija. Evropski svet je 25. marca 2022 potrdil prednostne naloge iz letnega pregleda trajnostne rasti za leto 2022. Komisija je 24. novembra 2021 na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 sprejela tudi poročilo o mehanizmu opozarjanja, v katerem je Irsko opredelila kot eno od držav članic, za katere bo potreben poglobljeni pregled. Komisija je istega dne sprejela tudi priporočilo za priporočilo Sveta o ekonomski politiki euroobmočja in predlog skupnega poročila o zaposlovanju za leto 2022, v katerem je analizirano izvajanje smernic za zaposlovanje in načel evropskega stebra socialnih pravic. Svet je priporočilo o ekonomski politiki euroobmočja⁴ (v nadaljnjem besedilu: priporočilo glede euroobmočja za leto 2022) sprejel 5. aprila 2022, skupno poročilo o zaposlovanju pa 14. marca 2022.

⁴ Priporočilo Sveta z dne 5. aprila 2022 o ekonomski politiki euroobmočja (UL C 153, 7.4.2022, str. 1).

- (3) Ruska invazija na Ukrajino, ki je sledila globalni pandemiji, je bistveno spremenila geopolitične in gospodarske razmere. Vpliv invazije na gospodarstva držav članic je opazen tudi v višjih cenah energije, hrane in surovin ter slabših obetih za rast. Višje cene energije močno bremenijo zlasti najranljivejša gospodinjstva, ki se soočajo z energetske revščino ali jim ta grozi, ter podjetja, ki so najbolj ranljiva za povišanje cen energije. Unija je tudi pričala doslej največjemu pritoku ljudi, ki bežijo iz Ukrajine. Gospodarski učinki ruske vojaške agresije so asimetrično prizadeli države članice. V zvezi s tem je bila 4. marca 2022 z Izvedbenim sklepom Sveta (EU) 2022/382⁵ prvič uporabljena Direktiva Sveta 2001/55/ES⁶, s katero sta bila razseljenim osebam iz Ukrajine dodeljena pravica do zakonitega prebivanja v Uniji ter dostop do izobraževanja in usposabljanja, trga dela, zdravstvenega varstva, stanovanj in socialnega varstva.

⁵ Izvedbeni sklep Sveta (EU) 2022/382 z dne 4. marca 2022 o ugotovitvi obstoja množičnega prihoda razseljenih oseb iz Ukrajine v smislu člena 5 Direktive 2001/55/ES in z učinkom uvedbe začasne zaščite (UL L 71, 4.3.2022, str. 1).

⁶ Direktiva Sveta 2001/55/ES z dne 20. julija 2001 o najnižjih standardih za dodelitev začasne zaščite v primeru množičnega prihoda razseljenih oseb in o ukrepih za uravnoteženje prizadevanj in posledic za države članice pri sprejemanju takšnih oseb (UL L 212, 7.8.2001, str. 12).

- (4) Ob upoštevanju hitro spreminjajočih se gospodarskih in geopolitičnih razmer evropski semester v letu 2022 nadaljuje usklajevanje širših smernic ekonomskih politik in politik zaposlovanja, hkrati pa se razvija v skladu z zahtevami glede izvajanja mehanizma za okrevanje in odpornost, kot je opisano v letnem pregledu trajnostne rasti 2022. Izvajanje sprejetih načrtov za okrevanje in odpornost je bistveno za doseganje prednostnih nalog politik v okviru evropskega semestra, saj načrti obravnavajo vsa zadevna specifična priporočila za države, izdana v ciklih evropskega semestra leta 2019 in 2020, ali pomemben del njih. Specifična priporočila za države iz let 2019 in 2020 ostajajo enako relevantna tudi za načrte za okrevanje in odpornost, kot so bili dopolnjeni, posodobljeni ali spremenjeni v skladu s členi 14, 18 in 21 Uredbe (EU) 2021/241, poleg morebitnih drugih specifičnih priporočil za države, izdanih do datuma predložitve tako dopoljenih, posodobljenih ali spremenjenih načrtov za okrevanje in odpornost.
- (5) Splošna odstopna klavzula Pakta za stabilnost in rast se uporablja od marca 2020. Komisija je v svojem sporočilu z naslovom „Eno leto po izbruhu COVID-19: odziv fiskalne politike“ z dne 3. marca 2021 navedla svoje mnenje, da bi morala biti odločitev o deaktivaciji ali nadaljnji uporabi splošne odstopne klavzule sprejeta na podlagi celovite ocene stanja gospodarstva, pri čemer bi bila raven gospodarske aktivnosti v Uniji ali euroobmočju v primerjavi z ravnmi pred krizo (konec leta 2019) ključno kvantitativno merilo. Večja negotovost in znatna negativna tveganja za gospodarske obete zaradi vojne v Evropi, rekordna povišanja cen energije in nenehne motnje v dobavni verigi upravičujejo podaljšanje splošne odstopne klavzule Pakta za stabilnost in rast do leta 2023.

- (6) V skladu s pristopom iz Priporočila Sveta z dne 18. junija 2021⁷ z mnenjem Sveta o programu stabilnosti Irske za leto 2021 se splošna fiskalna naravnost trenutno najboljše meri s spremembo primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov in začasnih nujnih ukrepov, povezanih s krizo zaradi COVID-19), ki pa vključujejo odhodke, ki se financirajo z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi Unije, glede na srednjeročno potencialno rast⁸. Poleg upoštevanja splošne fiskalne naravnosti se za oceno, ali je nacionalna fiskalna politika preudarna ter ali njena struktura podpira trajnostno okrevanje v skladu z zelenim in digitalnim prehodom, pozornost namenja tudi razvoju nacionalno financiranih⁹ tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov in začasnih nujnih ukrepov, povezanih s krizo zaradi COVID-19) in naložb.

⁷ Priporočilo Sveta z dne 18. junija 2021 z mnenjem Sveta o programu stabilnosti Irske za leto 2021 (UL C 304, 29.7.2021, str. 28).

⁸ Ocene fiskalne naravnosti in njenih sestavnih delov v tem priporočilu so ocene Komisije na podlagi predpostavk, na katerih temelji pomladanska napoved Komisije 2022. Ocene Komisije glede srednjeročne potencialne rasti ne vključujejo pozitivnega učinka reform, vključenih v načrt za okrevanje in odpornost, ki lahko povečajo potencialno rast.

⁹ Ki se ne financirajo z nepovratnimi sredstvi v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost ali drugimi sredstvi Unije.

- (7) Komisija je 2. marca 2022 sprejela sporočilo, ki zagotavlja širše smernice za fiskalno politiko v letu 2023 (v nadaljnjem besedilu: fiskalne smernice), da bi podprla pripravo programov stabilnosti in konvergenčnih programov držav članic ter s tem okrepila usklajevanje politik. Navedla je, da se zdi na podlagi makroekonomskih obetov iz zimske napovedi iz leta 2022 v letu 2023 ustrezen prehod s spodbujevalne skupne fiskalne naravnosti v obdobju 2020–2022 na splošno nevtralno skupno fiskalno naravnost, ob hkratni pripravljenosti odzivanja na spreminjajoče se gospodarske razmere. Napovedala je, da bi se morala priporočila glede javnih financ za leto 2023 še naprej razlikovati med državami članicami in upoštevati morebitne učinke čezmejnega prelivanja. Države članice je pozvala, naj upoštevajo smernice v svojih programih stabilnosti in konvergenčnih programih. Zavezala se je, da bo pozorno spremljala gospodarska gibanja in prilagodila svoje smernice za politiko po potrebi oziroma najpozneje v okviru pomladanskega svežnja evropskega semestra konec maja 2022.
- (8) Kar zadeva fiskalne smernice, fiskalna priporočila za leto 2023 upoštevajo slabše gospodarske obete, večjo negotovost, nadaljnja negativna tveganja in višjo inflacijo v primerjavi z zimsko napovedjo Komisije iz leta 2022. Glede na navedeno je treba s fiskalnim odzivom povečati javne naložbe za zeleni in digitalni prehod ter energetska varnost in ohraniti kupno moč najranljivejših gospodinjstev, da bi ublažili vpliv dviga cen energije in pomagali omejiti inflacijske pritiske zaradi sekundarnih učinkov s ciljno usmerjenimi in začasnimi ukrepi. Fiskalna politika mora ostati prožna, da se prilagodi hitro spreminjajočim se okoliščinam, tudi izzivom v zvezi z obrambo in varnostjo, ki izhajajo iz vojaške agresije Rusije v Ukrajini, in se mora med državami članicami razlikovati glede na njihov fiskalni in gospodarski položaj, tudi glede njihove izpostavljenosti krizi in dotoku razseljenih oseb iz Ukrajine.

- (9) Irška je 28. maja 2021 Komisiji predložila nacionalni načrt za okrevanje in odpornost v skladu s členom 18(1) Uredbe (EU) 2021/241. Komisija je na podlagi člena 19 Uredbe (EU) 2021/241 in v skladu s smernicami za ocenjevanje iz Priloge V k navedeni uredbi ocenila ustreznost, uspešnost, učinkovitost in skladnost načrta za okrevanje in odpornost. Svet je 8. septembra 2021 sprejel Izvedbeni sklep o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Irsko¹⁰. Izplačilo obrokov je pogojeno s sprejetjem sklepa Komisije v skladu s členom 24(5) Uredbe (EU) 2021/241, ki navaja, da Irška zadovoljivo izpolnjuje ustrezne mejnike in cilje, določene v izvedbenem sklepu Sveta. Predpogoj za zadovoljivo izpolnjevanje je, da pri doseganju predhodnih mejnikov in ciljev ni prišlo do nazadovanja.
- (10) Irška je 4. maja 2022 predložila nacionalni reformni program za leto 2022, 29. aprila 2022 pa program stabilnosti za leto 2022 v skladu z rokom iz člena 4 Uredbe (ES) št. 1466/97. Programa sta bila ocenjena skupaj, da bi se upoštevala njuna medsebojna povezanost. V skladu s členom 27 Uredbe (EU) 2021/241 nacionalni reformni program za leto 2022 odraža tudi polletno poročanje Irske o napredku pri izvajanju načrta za okrevanje in odpornost.

¹⁰ ST 11046/2021 INIT; ST 11046/2021 ADD 1.

- (11) Komisija je 23. maja 2022 objavila poročilo o državi za Irsko za leto 2022. V njem je ocenila napredek Irske pri izvajanju zadevnih specifičnih priporočil, naslovljenih nanjo, ki jih je Svet sprejel v letih 2019, 2020 in 2021, ter izvajanje načrta za okrevanje in odpornost na Irskem glede na preglednico kazalnikov okrevanja in odpornosti. Na podlagi te analize so bile v poročilu o državi opredeljene vrzeli v zvezi s tistimi izzivi, ki jih načrt za okrevanje in odpornost ne obravnava ali jih obravnava le delno, ter novimi in nastajajočimi izzivi, vključno s tistimi, ki izhajajo iz ruske invazije na Ukrajino. V njem je bil ocenjen tudi napredek Irske pri izvajanju evropskega stebra socialnih pravic in pri doseganju krovnih ciljev Unije glede zaposlovanja, znanj in spretnosti ter zmanjševanja revščine ter napredek pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja Združenih narodov.
- (12) Komisija je za Irsko opravila poglobljeni pregled v skladu s členom 5 Uredbe (EU) št. 1176/2011 in rezultate objavila 23. maja 2022. Komisija je ugotovila, da na Irskem ne obstajajo več neravnotežja, povezana z visokim zasebnim, javnim in zunanjim dolgom. Pred pandemijo in po njej je bil dosežen pomemben napredek pri zmanjševanju vladne in zasebne zadolženosti ter neto zunanjih obveznosti.

(13) Svet je v svojem priporočilu z dne 20. julija 2020¹¹ Irski priporočil, naj v skladu s splošno odstopno klavzulo v letih 2020 in 2021 sprejme vse potrebne ukrepe za učinkovit odziv na pandemijo COVID-19, ohranitev gospodarstva in podporo okrevanju, ki bo sledilo. Prav tako je Irski priporočil, naj, kadar gospodarske razmere to omogočajo, izvajajo fiskalne politike, namenjene doseganju preudarnih srednjeročnih fiskalnih položajev in zagotavljanju vzdržnosti dolga ob hkratni krepitvi naložb. Glede na podatke, ki jih je potrdil Eurostat, se je primanjkljaj sektorja država Irske zmanjšal s 5,1 % BDP v letu 2020 na 1,9 % BDP v letu 2021. Odziv fiskalne politike na Irskem je podprl okrevanje gospodarstva v letu 2021, začasni nujni ukrepi pa so se zmanjšali s 3,3 % BDP v letu 2020 na 2,7 % BDP v letu 2021. Ukrepi, ki jih je Irska sprejela v letu 2021, so bili v skladu s priporočilom Sveta z dne 20. julija 2020. Diskrecijski proračunski ukrepi, ki jih je vlada sprejela v letih 2020 in 2021, so bili večinoma začasni ali so jih spremljali izravnalni ukrepi. Glede na podatke, ki jih je potrdil Eurostat, se je dolg sektorja država zmanjšal z 58,4 % BDP v letu 2020 na 56,0 % BDP v letu 2021.

¹¹ Priporočilo Sveta z dne 20. julija 2020 v zvezi z nacionalnim reformnim programom Irske za leto 2020 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Irske za leto 2020 (UL C 282, 26.8.2020, str. 39).

- (14) Makroekonomski scenarij, na katerem temeljijo proračunske projekcije v programu stabilnosti za leto 2022, je realističen. Vlada napoveduje, da bo realni BDP v letu 2022 zrasel za 6,4 %, v letu 2023 pa za 4,4 %. Za primerjavo je v pomladanski napovedi Komisije 2022 predvidena nižja realna rast BDP v višini 5,4 % v letu 2022 in podobna rast BDP v višini 4,4 % v letu 2023, predvsem zaradi nižjih obetov za zasebno potrošnjo in izvoz v letu 2022. Vlada v svojem programu stabilnosti za leto 2022 pričakuje, da se bo nominalni primanjkljaj v letu 2022 zmanjšal na 0,4 % BDP, v letu 2023 pa se bo spremenil v presežek v višini 0,2 %. Zmanjšanje v letu 2022 je predvsem posledica močne rasti gospodarske aktivnosti in postopne odprave večine nujnih ukrepov. Glede na program stabilnosti za leto 2022 naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP v letu 2022 zmanjšal na 50,1 %, v letu 2023 pa na 46,3 %. Na podlagi ukrepov politike, znanih na presečni datum napovedi, pomladanska napoved Komisije 2022 predvideva javnofinančni primanjkljaj v višini 0,5 % BDP v letu 2022 in presežek v višini 0,4 % BDP v letu 2023. To je v skladu s saldom sektorja država, napovedanim v programu stabilnosti za leto 2022. Pomladanska napoved Komisije 2022 predvideva podoben dolg sektorja država kot odstotek BDP, in sicer v višini 50,3 % BDP v letu 2022 in 45,5 % BDP v letu 2023. Glede na pomladansko napoved Komisije 2022 je srednjeročna (10-letna povprečna) potencialna rast BDP ocenjena na 6,6 %. Vendar ta ocena ne upošteva učinka reform, vključenih v načrt za okrevanje in odpornost, ki bi lahko okrepile potencialno rast Irske.

- (15) Vlada je v letu 2022 postopno odpravila večino ukrepov, sprejetih v odziv na krizo zaradi COVID-19, tako da naj bi se začasni nujni ukrepi zmanjšali z 2,7 % BDP v letu 2021 na 0,6 % BDP v letu 2022. Na javnofinančni primanjkljaj vplivajo ukrepi, sprejeti za ublažitev gospodarskega in socialnega učinka zvišanja cen energije, ki so v pomladanski napovedi Komisije 2022 ocenjeni na 0,2 % BDP v letu 2022 in 0,0 % v letu 2023¹². Ti ukrepi vključujejo predvsem socialne transferje revnejšim gospodinjstvom in znižanja posrednih davkov na porabo energije. Večinoma so bili ti ukrepi napovedani kot začasni. V primeru, da bi cene energije v letu 2023 ostale visoke, bi se lahko nekateri od teh ukrepov nadaljevali. Nekateri od teh ukrepov niso ciljno usmerjeni, zlasti plačila vsem odjemalcem električne energije in splošna znižanja trošarin. Na javnofinančni primanjkljaj vplivajo tudi stroški zagotavljanja začasne zaščite razseljenim osebam iz Ukrajine, ki naj bi po pomladanski napovedi Komisije 2022 znašali 0,1 % BDP v letu 2022 in 0,1 % BDP v letu 2023¹³.

¹² Podatki predstavljajo raven letnih proračunskih stroškov navedenih ukrepov, sprejetih od jeseni 2021, vključno s tekočimi prihodki in odhodki ter po potrebi ukrepi v zvezi z naložbami v osnovna sredstva.

¹³ Predvideva se, da bo skupno število oseb, razseljenih iz Ukrajine v Unijo, do konca leta 2022 postopoma doseglo 6 milijonov, njihova geografska porazdelitev pa se ocenjuje na podlagi velikosti obstoječe diaspore, gostote prebivalstva države članice sprejema in dejanske porazdelitve razseljenih oseb iz Ukrajine po vsej Uniji od marca 2022. Ocene proračunskih stroškov na osebo temeljijo na mikrosimulacijskem modelu Euromod Skupnega raziskovalnega središča Komisije, pri čemer se upoštevajo tako denarni transferji, do katerih so osebe lahko upravičene, kot tudi prejemki v naravi, kot sta izobraževanje in zdravstveno varstvo.

- (16) Svet je v svojem priporočilu z dne 18. junija 2021 Irski priporočil, naj si v letu 2022 prizadeva za spodbujevalno fiskalno naravnost, vključno s spodbudo, ki jo zagotavlja mehanizem za okrevanje in odpornost, in ohrani nacionalno financirane naložbe. Prav tako ji je priporočil, naj, kadar gospodarske razmere to omogočajo, izvaja fiskalno politiko, namenjeno doseganju preudarnih srednjeročnih fiskalnih položajev in zagotavljanju srednjeročne vzdržnosti javnih financ, hkrati pa okrepi naložbe za povečanje potenciala rasti.
- (17) V letu 2022 naj bi bila glede na pomladansko napoved Komisije 2022 in vključno z informacijami iz programa stabilnosti za leto 2022 fiskalna naravnost spodbujevalna v višini $-0,3$ % BDP, kot je priporočil Svet¹⁴. Irska namerava zagotoviti nadaljnjo podporo okrevanju z uporabo mehanizma za okrevanje in odpornost za financiranje dodatnih naložb, kot je priporočil Svet. Pozitivni prispevek odhodkov, ki se financirajo z nepovratnimi sredstvi v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi Unije, h gospodarski aktivnosti naj bi v primerjavi z letom 2021 ostal stabilen. Nacionalno financirane naložbe naj bi v letu 2022 imele ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini $0,3$ odstotne točke¹⁵. Zato namerava Irska ohraniti nacionalno financirane naložbe, kot je priporočil Svet. Hkrati naj bi imela rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez novih ukrepov na strani prihodkov) v letu 2022 večinoma nevtralen učinek na splošno fiskalno naravnost v višini $0,0$ odstotne točke. To vključuje dodaten učinek ukrepov za obravnavanje gospodarskega in socialnega učinka zvišanja cen energije ($0,2$ % BDP).

¹⁴ Negativni predznak kazalnika ustreza presežku rasti primarnih odhodkov v primerjavi s srednjeročno gospodarsko rastjo, kar kaže na ekspanzivno fiskalno politiko.

¹⁵ Druge nacionalno financirane naložbe v osnovna sredstva naj bi imele nevtralen učinek v višini $0,0$ odstotne točke BDP.

- (18) V letu 2023 naj bi fiskalna naravnost glede na pomladansko napoved Komisije 2022 ob predpostavki nespremenjene politike znašala +1,8 % BDP¹⁶. Irska naj bi v letu 2023 še naprej uporabljala nepovratna sredstva v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost za financiranje dodatnih naložb v podporo okrevanju. Pozitivni prispevek odhodkov, ki se financirajo z nepovratnimi sredstvi v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi Unije, h gospodarski aktivnosti naj bi v primerjavi z letom 2022 ostal stabilen. Nacionalno financirane naložbe naj bi v letu 2023 imele nevtralen učinek na fiskalno naravnost v višini 0,0 odstotne točke¹⁷. Hkrati naj bi imela rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez novih ukrepov na strani prihodkov) v letu 2023 restriktiven učinek na splošno fiskalno naravnost v višini 1,8 odstotne točke. To vključuje učinek postopne odprave ukrepov za obravnavanje višjih cen energije (0,2 % BDP).
- (19) V skladu s programom stabilnosti za leto 2022 naj bi saldo sektorja država dosegel presežek v višini 1,2 % BDP v letu 2024 in 1,4 % do leta 2025. Za primanjkljaj sektorja država se tako načrtuje, da bo v obdobju, ki ga zajema program, ostal pod 3 % BDP. Te projekcije predvidevajo omejitev rasti osnovnih odhodkov na 5 % letno. V skladu s programom stabilnosti za leto 2022 naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP do leta 2025 zmanjšal, in sicer na 43,8 % v letu 2024 in na 40,7 % v letu 2025. Glede na analizo Komisije se zdijo tveganja za vzdržnost dolga v srednjeročnem obdobju nizka.
- (20) Skupni primanjkljaj pokojninskega sistema naj bi se dolgoročno povečal zaradi povečanja odhodkov za pokojnine s 4,6 % BDP v letu 2019 na 7,6 % v letu 2070. Neodvisna komisija za pokojnine je pripravila več priporočil za okrepitev fiskalne vzdržnosti državnega pokojninskega sistema.

¹⁶ Pozitivni predznak kazalnika ustreza primanjkljaju rasti primarnih odhodkov v primerjavi s srednjeročno gospodarsko rastjo, kar kaže na restriktivno fiskalno politiko.

¹⁷ Druge nacionalno financirane naložbe v osnovna sredstva naj bi imele nevtralen učinek v višini 0,0 odstotne točke BDP.

- (21) V skladu s členom 19(3), točka (b), Uredbe (EU) 2021/241 in merilom 2.2 iz Priloge V k navedeni uredbi načrt za okrevanje in odpornost vključuje obsežen nabor reform in naložb, ki se medsebojno krepijo, ter okvirni načrt za izvedbo do 31. avgusta 2026. Te prispevajo k reševanju vseh ali pomembnega dela gospodarskih in socialnih izzivov, opredeljenih v specifičnih priporočilih, ki jih je Svet v okviru evropskega semestra v letih 2019 in 2020 naslovil na Irsko, poleg morebitnih specifičnih priporočil za državo, izdanih do datuma sprejetja načrta za okrevanje in odpornost. Načrt se osredotoča zlasti na reforme in naložbe, ki olajšujejo zeleni in digitalni prehod, ter na aktivno podporo za vključevanje na trg dela in izpopolnjevanje. Naložbe pomagajo tudi dati prednost zrelim javnim naložbenim projektom, spodbujajo zasebne naložbe in uporabljajo bolj neposredne instrumente financiranja za spodbujanje raziskav in inovacij. Poleg tega se načrt za okrevanje in odpornost zavezuje k reformam na področju socialnih in cenovno dostopnih stanovanj, pokojnin, zdravstvenega varstva in regulativnih ovir za podjetništvo, hkrati pa uvaja ukrepe, ki naj bi delno obravnavali izzive, povezane s preprečevanjem pranja denarja in agresivnega davčnega načrtovanja.

- (22) Izvajanje načrta za okrevanje in odpornost Irske naj bi prispevalo k doseganju nadaljnjega napredka pri zelenem in digitalnem prehodu. Ukrepi, ki podpirajo podnebne cilje na Irskem, predstavljajo 42 % skupnih dodeljenih sredstev iz načrta za okrevanje in odpornost, ukrepi, ki podpirajo digitalne cilje, pa 32 % skupnih dodeljenih sredstev iz načrta za okrevanje in odpornost. Celovito izvajanje načrta za okrevanje in odpornost v skladu z zadevnimi mejniki in cilji bo Irski pomagalo hitro okrevati po posledicah krize zaradi COVID-19, hkrati pa bo okrepilo njeno odpornost. Sistematično vključevanje socialnih partnerjev in drugih ustreznih deležnikov ostaja pomembno za uspešno izvajanje načrta za okrevanje in odpornost ter drugih ekonomskih politik in politik zaposlovanja, ki presegajo načrt za okrevanje in odpornost, da se zagotovi široko prevzemanje odgovornosti za celoten program politik.

- (23) Irska še ni uradno predložila partnerskega sporazuma iz Uredbe (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta¹⁸ ali drugih programskih dokumentov kohezijske politike iz navedene uredbe. V skladu z Uredbo (EU) 2021/1060 naj bi Irska pri načrtovanju programov skladov kohezijske politike za obdobje 2021–2027 upoštevala zadevna specifična priporočila. To je predpogoj za izboljšanje učinkovitosti in povečanje dodane vrednosti finančne podpore, prejete iz skladov kohezijske politike, ob hkratnem spodbujanju usklajevanja, dopolnjevanja in skladnosti med temi skladi kohezijske politike ter drugimi instrumenti in skladi Unije. Uspešno izvajanje mehanizma za okrevanje in odpornost ter programov kohezijske politike je odvisno tudi od odprave ozkih grl za naložbe v podporo zelenemu in digitalnemu prehodu ter uravnoveženemu teritorialnemu razvoju.

¹⁸ Uredba (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko (UL L 231, 30.6.2021, str. 159).

- (24) Poleg gospodarskih in socialnih izzivov, ki jih obravnava načrt za okrevanje in odpornost, se Irska sooča s številnimi dodatnimi izzivi, povezanimi s krožnim gospodarstvom in odpadnimi vodami. Nastajanje odpadkov na Irskem je skoraj 25 % višje od povprečja Unije, kar pomeni, da je peti največji povzročitelj komunalnih odpadkov na prebivalca v Uniji. Napredek pri povišanju stopenj recikliranja se je v zadnjih letih upočasnil, sežiganje pa se je znatno povečalo. Krožna uporaba materialov na Irskem je leta 2020 znašala 1,8 %, kar je precej pod povprečjem Unije, ki znaša 12,8 %. Irska potrebuje več spodbud in naložb za izvajanje ambicioznejše strategije za ravnanje z odpadki in krožno gospodarstvo ob hkratnem preprečevanju ustvarjanja prevelikih zmogljivosti za sežiganje. Potrebna so večja prizadevanja za podporo krožnim poslovnim modelom, ki zajemajo celoten življenjski cikel materialov, da bi zmanjšali količino odpadkov in porabo virov. Čeprav je bil pri olajševanju naložb v ravnanje z odpadno vodo dosežen določen napredek, se manj kot 50 % odpadne vode na Irskem čisti v skladu s pravom Unije. Največja ovira za kakovost površinske vode na Irskem izhaja iz prevelike količine hranil iz neprečiščene odpadne vode in kmetijstva. Potrebne so znatne posodobitve infrastrukture, pa tudi trdnejši pristop k nadzoru nad onesnaževanjem vode iz kmetijskih dejavnosti. Ustrezna infrastruktura za odpadno vodo je prav tako ključnega pomena za izboljšanje kakovosti življenja in zdravstvenih pogojev prebivalstva. Poleg tega ustrezna infrastruktura za odpadno vodo prispeva k izboljšanju regionalnega razvoja, ustvarja trajnostno rast in delovna mesta ter koristi turizmu.
- (25) V odziv na mandat voditeljev držav ali vlad Unije iz Izjave iz Versaillesa je cilj predloga Komisije za načrt REPowerEU čim prej postopno odpraviti odvisnost Unije od uvoza fosilnih goriv iz Rusije. V ta namen namerava Komisija v dialogu z državami članicami opredeliti najprimernejše projekte, naložbe in reforme na nacionalni in regionalni ravni ter na ravni Unije. Cilj teh ukrepov je zmanjšati splošno odvisnost od fosilnih goriv in nadomestiti uvoz fosilnih goriv iz Rusije s fosilnimi gorivi iz drugih držav.

- (26) Glede na podatke za leto 2020 Irska ne uvaža surove nafte ali plina iz Rusije. Odvisnost Irske od ruskega premoga (22 % uvoza premoga) je nižja od povprečja Unije, pri čemer je tudi masa trdnih fosilnih goriv v mešanici energijskih virov (7,6 %) pod povprečjem Unije. Kljub bolj omejeni izpostavljenosti Irske ruski nafti in plinu v primerjavi s povprečjem Unije je zaradi trenutnih geopolitičnih razmer in visokih cen energije toliko bolj nujno, da Irska okrepi svoja prizadevanja za izpolnitev ciljev glede energije iz obnovljivih virov, določenih v njenem nacionalnem energetske in podnebnem načrtu. Irski akcijski načrt za podnebne spremembe vključuje ambiciozen cilj preoblikovanja energetskega sistema države do leta 2030. To bo Irski omogočilo, da med letoma 2018 in 2030 zmanjša skupne emisije toplogrednih plinov za 51 %. Potrebne reforme in obseg te preobrazbe bodo precejšnji, in sicer od zagotavljanja potrebnih javnih in zasebnih naložb do pravočasnega uresničevanja zavez. Potrebna je celovita nadgradnja irske energetske infrastrukture, da bi lahko država v celoti izkoristila obnovljive vire energije in dosegla svoje podnebne cilje. Oblikovanje naložbenega okvira, ki bo olajševal in spodbujal naložbe v prehod na zeleno energijo, bo ključnega pomena za zmanjšanje odvisnosti od fosilnih goriv. V zvezi z obnovljivimi viri energije so v sistemu načrtovanja in izdajanja dovoljenj še vedno prisotni izzivi, zlasti glede dolgega trajanja postopkov za izdajo dovoljenj za načrtovanje ter dolgotrajnih in dragih pritožbenih postopkov. Izboljšanje učinkovitosti sistema načrtovanja in izdajanja dovoljenj z zagotavljanjem razpoložljivosti ustreznih virov v vseh fazah postopkov načrtovanja in z racionalizacijo splošnega okvira bi lahko pospešilo obsežen razvoj in s tem tudi zeleni prehod. Poleg tega bosta razširitev in okrepitev elektroenergetskega omrežja ter podporna infrastruktura na ključnih lokacijah bistvenega pomena za zmanjšanje preobremenjenosti in izboljšanje stabilnosti omrežja. Zlasti novi povezovalni daljnovodi za prenos električne energije v sosednje države bodo podpirali večjo zanesljivost oskrbe z energijo. Potrebna bo tudi večja skladiščna zmogljivost in množična postavitve polnilnih postaj za električna vozila. Poleg tega bi razvoj nacionalne strategije za obnovljivi vodik prispeval tudi k diverzifikaciji mešanice energijskih virov.

- (27) Ukrepi za energijsko učinkovitost bodo imeli ključno vlogo pri zmanjševanju porabe energije. Visoki prihranki energije so potrebni ne le za doseganje podnebnih ciljev Irske, ampak tudi za zmanjšanje neto emisij toplogrednih plinov za 55 %, ki je cilj na ravni Unije. Čeprav je podnebni akcijski načrt na pravi poti, je Irska doslej zaostajala pri zmanjševanju emisij toplogrednih plinov. Irska bi lahko z uporabo načela „energijska učinkovitost na prvem mestu“ in prizadevanji za velike prihranke energije v stavbah zmanjšala svojo odvisnost od uvoza energije. Domačo proizvodnjo električne energije bi bilo mogoče izkoristiti za povečanje števila električnih vozil, s čimer bi se zmanjšala odvisnost od uvoza goriva. Ker podnebni akcijski načrt vključuje cilj, da bo do leta 2030 na irskih cestah milijon električnih vozil, je treba postaviti znatno število električnih polnilnih postaj. Da bi se Irska uskladila s cilji svežnja „Pripravljeni na 55“, bo treba dodatno okrepiti prizadevanja glede zmanjšanja emisij toplogrednih plinov ter povečanja energije iz obnovljivih virov in energijske učinkovitosti.
- (28) Medtem ko bo pospešitev prehoda s fosilnih goriv na podnebno nevtralnost v več sektorjih povzročila znatne stroške prestrukturiranja, lahko Irska v okviru kohezijske politike uporabi mehanizem za pravični prehod, da v najbolj prizadetih regijah ublaži socialno-ekonomske posledice prehoda. Poleg tega lahko Irska uporabi Evropski socialni sklad plus, vzpostavljen z Uredbo (EU) 2021/1057 Evropskega parlamenta in Sveta¹⁹, da izboljša zaposlitvene možnosti in okrepi socialno kohezijo.
- (29) Svet je ob upoštevanju ocene Komisije preučil program stabilnosti za leto 2022, njegovo mnenje²⁰ pa je izraženo v priporočilu 1.

¹⁹ Uredba (EU) 2021/1057 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o vzpostavitvi Evropskega socialnega sklada plus (ESS+) in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1296/2013 (UL L 231, 30.6.2021, str. 21).

²⁰ V skladu s členom 5(2) Uredbe (ES) št. 1466/97.

- (30) Zaradi tesne medsebojne povezanosti gospodarstev držav članic euroobmočja in njihovega skupnega prispevka k delovanju ekonomske in monetarne unije je Svet priporočil, naj države članice euroobmočja sprejmejo ukrepe, tudi prek svojih načrtov za okrevanje in odpornost, da bi izvedle priporočila iz priporočila glede euroobmočja za leto 2022. Za Irsko je to izraženo zlasti v priporočilih 1 in 2 –

PRIPOROČA, da Irska v letih 2022 in 2023 ukrepa, tako da:

1. v letu 2023 zagotovi, da bo rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov v skladu s splošno nevtralno naravnostjo politike, ob upoštevanju nadaljnje začasne in ciljno usmerjene podpore gospodinjstvom in podjetjem, ki so najbolj ranljiva za povišanja cen energije, ter ljudem, ki bežijo iz Ukrajine; je pripravljena prilagoditi trenutno porabo spreminjajočim se razmeram; razširi javne naložbe za zeleni in digitalni prehod ter energetska varnost, ob upoštevanju pobude REPowerEU, med drugim tudi z uporabo mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih sredstev Unije; si za obdobje po letu 2023 prizadeva za fiskalno politiko, namenjeno doseganju preudarnih srednjeročnih fiskalnih položajev; obravnava pričakovano povečanje odhodkov za pokojnine zaradi staranja prebivalstva z zagotavljanjem fiskalne vzdržnosti državnega pokojninskega sistema;
2. nadaljuje izvajanje svojega načrta za okrevanje in odpornost v skladu z mejniki in cilji, določenimi v Izvedbenem sklepu Sveta z dne 8. septembra 2021; predloži programske dokumente kohezijske politike za obdobje 2021–2027, da se zaključijo pogajanja s Komisijo, in nato začne njihovo izvajanje;
3. osredotoči prizadevanja na spodbujanje krožnega gospodarstva; zlasti razvija infrastrukturo in politike za preprečevanje nastajanja odpadkov ter povečanje vsebnosti ponovno uporabljenih in recikliranih materialov ter razvija učinkovitejši sistem za ločeno zbiranje odpadkov, ki jih je mogoče reciklirati, vključno z biološko razgradljivimi odpadki; spodbuja varnejše in čistejše tokove odpadne vode;

4. zmanjša splošno odvisnost od fosilnih goriv; pospeši uporabo energije iz obnovljivih virov, zlasti vetrne energije na morju, vključno z uvedbo reform za izboljšanje učinkovitosti sistema načrtovanja in izdajanja dovoljenj, zlasti s skrajšanjem trajanja postopkov, nadgradi energetska infrastrukturo, tudi za skladiščenje, in poveča stabilnost omrežja. zagotovi hitro izvedbo temeljite energetske prenove stavb; pospeši elektrifikacijo prometa, vključno z namestitvijo polnilnih naprav.

V Bruslju,

Za Svet

predsednik